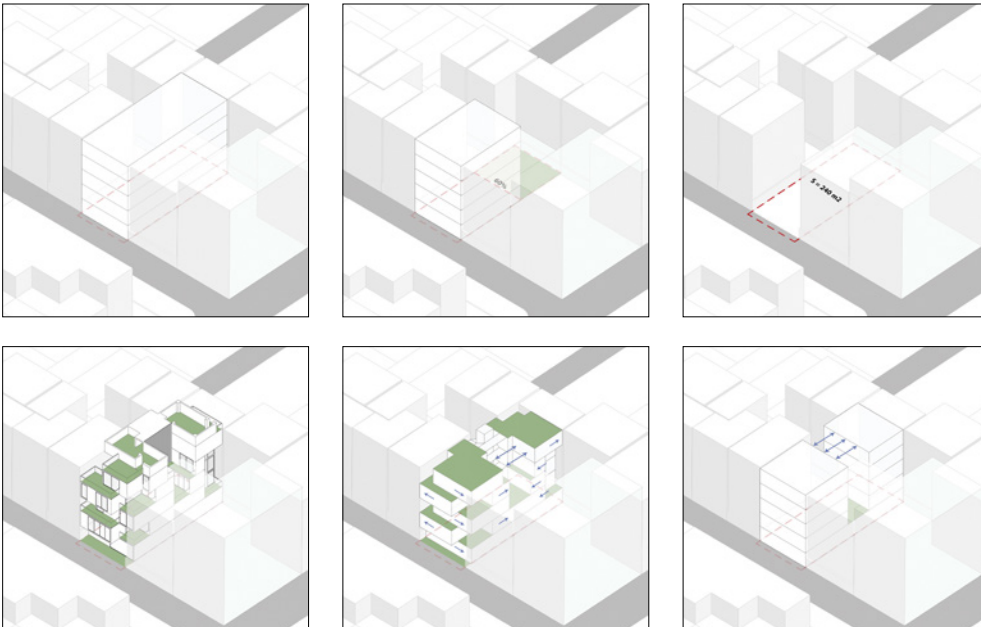

الهام رستمی پور، نیوشا احمدی نائینی

107

Selected work in the Second Round of the
KOOCHÉ Magazine Design Competition
Elham Rostampour, Niusha Ahmadi Naeini

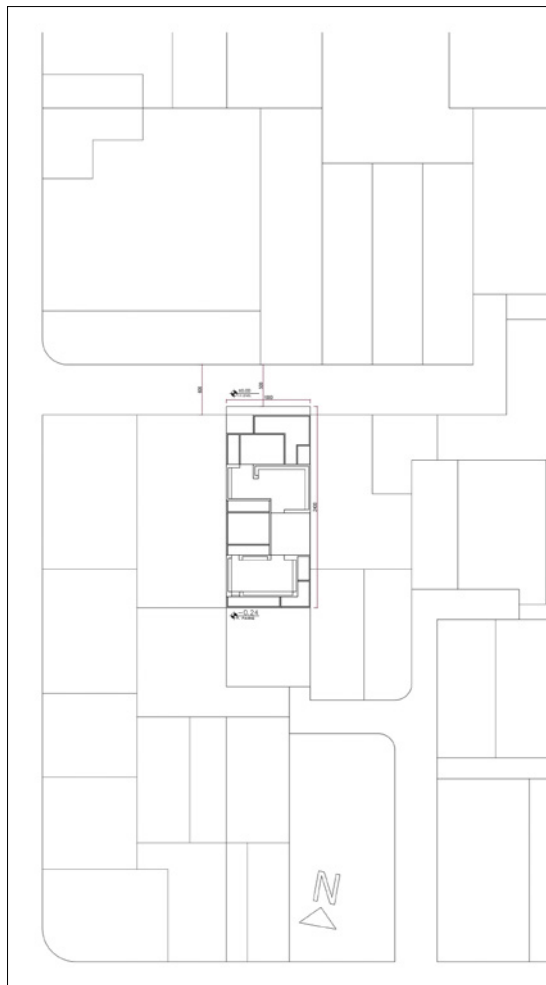
با شکل‌گیری نوع جدیدی از مسکن به شکل آپارتمان در سده اخیر، مفهوم خانه نیز در اذهان عموم مردم دستخوش تغییر شد. اگر در گذشته خانه تداعی‌کننده مکانی بود که بودن را امکان‌پذیر می‌کرد و با معنای زندگی و زیستن در پیوندی تنگاتنگ بود، در دوران معاصر معنای خانه به اقامتگاه، یا خوابگاه تقلیل یافت (مکانی که تنها نقش یک سرپناه را ایفا می‌کند) و همین امر موجب کم‌رنگ شدن هرچه بیشتر کیفیت‌های فضایی از معماری خانه‌ها شد تا جایی که ویژگی‌هایی که تا پیش از آن جزء جدانشدنی از خانه‌ها بودند، به فراموشی سپرده شدند و جای خود را به کمیت‌ها دادند. عوامل متعددی در این چرخش از کیفیت به سمت کمیت دخیل بوده است؛ از جمله عوامل اقتصادی و ضوابط شهری و رشد جمعیت که در نهایت موجب تغییر انتظارات از خانه شد و هرکدام عاملی شد که یکدیگر را بازتولید می‌کرد. به نظر می‌رسد حالا پس از گذشت دهه‌ها از شکل‌گیری آپارتمان‌ها به عنوان قالب اصلی مسکن در شهرهای امروزی، نیاز است که نگاهی دوباره به مفهوم خانه و جایگاه آپارتمان‌ها در شکل‌دهی به منظر شهری شود.

ایده و روند طراحی

در این طرح با دیدی نقادانه قالب‌های پذیرفته‌شده در طراحی آپارتمان‌های حال حاضر به چالش کشیده شده است. ضابطه شهری ساخت ۶۰ درصد شمالی زمین یکی از همین موارد است. ساخت واحدهای مسکونی در محدوده از پیش تعیین‌شده از زمین و توجه به صرفه اقتصادی از سوی مالکان، موجب به وجود آمدن معماری جعبه‌ای در شهر شد. معماری‌ای که نه تنها موجب یکپارچگی و سازمان‌دهی سیمای شهری نشد، بلکه خود، متهم ردیف اول آشفته‌گی و بی‌هویتی شهر شد. حجم در طراحی معماری معنای خود را از دست داد و معماری به طراحی پلان و نمای جعبه‌هایی با ابعادی مشخص تقلیل یافت. آنچه در طراحی پلان نقش اصلی را ایفا کرد، طراحی بر اساس بالاترین متراژ واحد مسکونی بود، بدون در نظر گرفتن کیفیت‌های چون ارتباط با طبیعت و فضای باز و نیمه‌باز و غیره و آنچه در طراحی نما اثرگذار شد، تنها مُد روز و سلیقه طراح و کارفرما بود.

در اولین قدم در این طرح، رابطه توده و فضا در طراحی آپارتمان‌ها مورد بازنگری قرار گرفت و بستر طراحی، کل زمین -نه فقط ۶۰ درصد شمالی- در نظر گرفته شد. کارکرد حیاط مشاع جنوبی در آپارتمان بسیار متفاوت از معنا و مفهوم حیاط در خانه‌های سنتی است و این مکان امروزه نه فضایی برای خلوت و ارتباط با طبیعت و بهره‌مند شدن ساکنان از فضای باز و سبز، بلکه به عنوان نورگیر در زمین‌های جنوبی و فضای ارتباطی در زمین‌های شمالی تبدیل شده است و کارکرد خود را از دست داده است؛ فضایی که بود نبود آن نقشی در زندگی ساکنان ایفا نمی‌کند، به همین دلیل در این طرح تلاش شده است که این فضای باز نیمه‌عمومی و یکپارچه به فضاهای باز و نیمه‌باز کوچک‌تر به شکل حیاط خلوت، تراس، بالکن و نورگیر در دل حجم تبدیل شود تا علاوه بر فراهم کردن نور مناسب هر واحد، فضای باز خصوصی با کارکردی مشابه به حیاط در اختیار هر واحد قرار گیرد. همچنین این امر مفهوم طراحی حجم و رابطه معنادار توده و فضا را به معماری آپارتمان بازگردانده است.

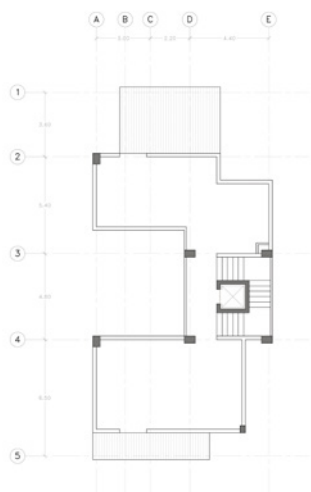
در ادامه روند طراحی با توجه به تحلیل‌های صورت‌گرفته از محله و واحدهای مسکونی مشابه و بُعد خانوار و همچنین توجه به شرایط اقتصادی و قیمت مسکن، به طراحی تعداد و متراژ طبقات توجه شد و این طرح به جهت پایبندی به خط آسمان واحدها همسایگی در ۴ طبقه و ۶ واحد طراحی شده است که با توجه به بُعد خانوار ۲/۹ بر اساس آخرین آمار از سایت «داده نمای تهران» سه واحد از شش واحد با دو اتاق خواب در نظر گرفته شد و با توجه به بالا بودن قیمت مسکن نیز دو واحد یک‌خوابه با متراژ کمتر از ۱۰۰ متر برای اقشار کم‌درآمدتر طراحی شد و علاوه بر آن یک واحد با سه خواب نیز برای خانواده‌های پرجمعیت در نظر گرفته شد تا تنوع مناسبی از واحدهای مسکونی متناسب با نیاز کاربران وجود داشته باشد که در نهایت، پلان هر واحد با توجه به اهمیت مسئله عمومی و خصوصی، توجه به نور و حریم خصوصی هر واحد و بهره‌مندی از فضای نیمه‌باز و توجه به کیفیت زندگی طراحی شد. ■

سایت پلان

طبقه چهارم

بام

طبقه اول

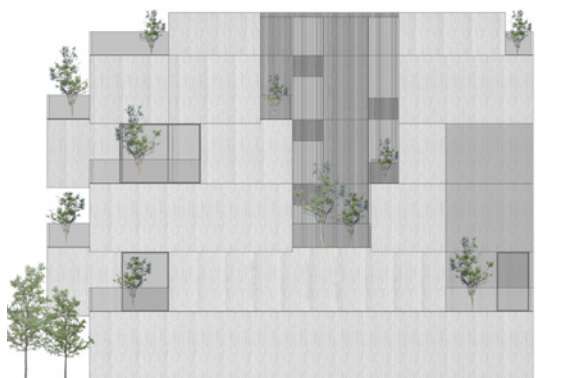
طبقه سوم

همکف

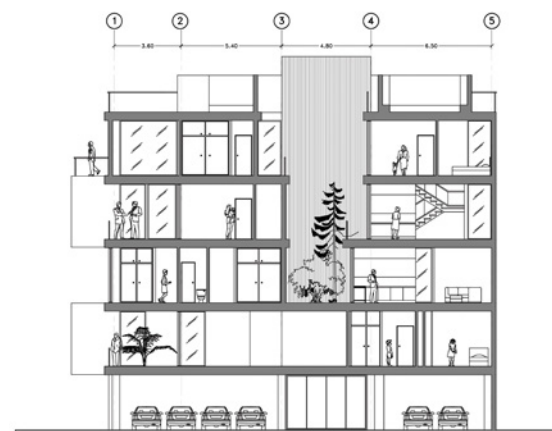
طبقه دوم

نمای غربی

نمای شمالی

مقطع A-A

مقطع B-B